

MARSZAŁEK J. *Oratorium (5). Oratorium–Centrum Młodzieżowe.* „Biuletyn Salezjański Nostra” 49:1994, nr 365–366 (7–8), s. 37–47.

ORATORIUM — CENTRUM MŁODZIEŻOWE

Wstęp

Kapituła Generalna Specjalna 20 trwała w Rzymie od 10.VI.1971 do 5.I.1972 roku. W związku z tą Kapitułą, która miała za cel odnowę Towarzystwa Salezjańskiego po Soborze Watykańskim II, powstało 14 Dokumentów dotyczących Oratorium, na przestrzeni od lipca 1969 do lipca 1975. Te sześć lat zaznaczyły się dużą **twórczością i rozwojem idei Oratorium** tak, że w tym okresie myśl dotycząca Oratorium, w porównaniu z innymi czterema okresami, jest najobfitsza. Objętościowo zajmuje połowę treści Dokumentów (ok. 400 stron). Sześć spośród tych Dokumentów można zaliczyć do monograficznych. Jeden z nich jest szczególnie interesujący z tytułu rozważanego tematu. Jest to Dokument, który stał się pismem prekursorskim. Po raz pierwszy w dziejach Zgromadzenia użyto w nim kompleksowej nazwy: „Oratorium-Centrum Młodzieżowe”. 10 grudnia 1970 roku na Frascati zebrało się 30 członków Centralnych Komisji Przygotowawczych do Kapituły Generalnej Specjalnej pod przewodnictwem Ks. G. Scrivo. Mieli oni przed sobą między innymi bogaty materiał pochodzący z Drugich Kapituł Inspektorialnych Specjalnych. Został on poddany obróbce i powstał na tej drodze syntetyczny, obszerny wyciąg zwany *Radiografią*¹.

Część *Radiografii* (ok. 40 stron) była odpowiedzią na Propozycję 91 odnoszącą się do dzieła Oratorium po dogłębnym studium dokonanym w poszczególnych inspektoriatkach. Nosi ona tytuł: *4 Schemat: Kryteria odnowy działalności salezjańskiej, dzieła młodzieżowe: Oratorium-Centrum Młodzieżowe*². Określenie Oratorium–Centrum Młodzieżowe zaczyna być operatywne. Używa się go później w innych Dokumentach o Oratorium³ i stosuje do

¹ Por. Marszałek J., *Impostazione dell' Oratorio nei Documenti postconciliari della Congregazione Salesiana (Riflessione pedagogico-pastorale)*, Roma 1988, s. 69, 90–94, 97–98.

² Por. II CIS, *Radiografia della proposta 91. L'azione salesiana, B) Prospettive di rinnovamento delle principali opere tradizionali salesiane. Paragrafo 3: Gli Oratori*, I Commissione B, 4° Schema: *Criteri di rinnovamento dell'azione salesiana, opere giovanili: Oratorio-Centro Giovanile*, Frascati 1970, s. 1–42.

³ Por. II CIS, *Radiografia della proposta 91...*, dz. cyt., s. 1–42; I Commissione B, *Schema 5 a. Criteri generali di rinnovamento dell'azione salesiana. b. Opere giovanili: Oratorio-Centro Giovanile*. Roma 1971, n. 376–379; *Costituzioni e Regolamenti della Società di San Francesco di Sales*, Roma 1972, a. Reg. n.5, 24; CG 21, *Dokumento 1. I Salesiani Evangelizzatori dei giovani*. Roma 1978, n.121-127; Dicastero PG, *Elementi e linee per un Progetto Educativo-Pastorale nella Parrocchie affidate ai Salesiani, Sussidio n. 3a*, Roma 1980, s.25-30; Dicastero PG, *Elementi e linee per un Progetto Educativo-Pastorale negli Oratori e Centri Giovanili Salesiani, Sussidio n. 3b*, Roma 1980, s.1-64; Dicastero PG, *Lineamenti essenziali per un Piano Ispettorale di Pastorale Vocazionale (CG 21 119d), Sussidio n. 4*, Roma 1981, s. 47–48.

rozwiązania problemów wynikających z daleko posuniętej wieloznaczności terminów Oratorium, czy też Centrum Młodzieżowe. Służy jako pewna kategoria pozwalająca jakoś zakwalifikować tak bardzo różniące się między sobą dzieła młodzieżowe prowadzone w Zgromadzeniu Salezjańskim.

Wysiłek intelektualny wszystkich Salezjanów nad przygotowaniem treści pięciu ostatnich Kapituł Generalnych a szczególnie 20-tej, ujawnił, że na **pytanie o tożsamość Oratorium** istnieje wielka różnorodność odpowiedzi. Nie wszystkie z nich dadzą się sprowadzić do wspólnego mianownika. Nie zawsze się one uzupełniają, a czasem nawzajem się wykluczają. Podobne zjawisko obserwuje się, gdy próbuje się **uściślić pojęcie Centrum Młodzieżowego**. Zgromadzenie jest tego świadome. Wyraża to jasno nota w *Regulaminach* z r. 1972: *W Zgromadzeniu istnieje wielka różnorodność nie tylko nazw, lecz również typów organizacji, które odpowiadają temu, co powiedziano w niniejszym Regulaminie o Oratorium-Ośrodku Młodzieżowym. Należy do inspektorii ustalić, jakie przyjąć nazwy i jakim typom organizacji te nazwy odpowiadają*⁴. Widocznie inspektorie nie zrobiły wiele na tym polu, gdyż po sześciu latach na Kapitule Generalnej XXI Ks. Generał L. Ricceri podejmuje znowu tę kwestię w Relacji o stanie Zgromadzenia. Wyraża swój sąd o trudnościach jakie napotkał przy ocenie i klasyfikacji dzieł salezjańskich. Wyraża się następująco: *Terminy „Oratorium” lub „Centrum Młodzieżowe” stały się bardzo płynne a zjawiska konkretne, jakie się kryją pod nimi są często znacznie zróżnicowane*⁵. Podobną wieloznaczność zauważa oficjalny dokument Kapituły Generalnej 21: *Salezjanie Ewangelizatorami Młodzieży*.

Wprowadzenie **kompleksowego pojęcia Oratorium-Centrum Młodzieżowe** nie rozwiązało problemu tożsamości dzieł młodzieżowych ani w teorii, ani w praktyce. Co kryje się pod tym pojęciem? Jaką treść można mu przypisać? Jak można je realizować w praktyce? Odpowiedzieć na te pytania jest zadaniem obecnego artykułu. Równocześnie na drodze dokonanych rozróżnień chodzi o dalsze doprecyzowanie tożsamości Oratorium.

1. Źródła niejasności koncepcji Oratorium.

Co wpłynęło na to, że pierwszorzędne, zasadnicze, centralne i tak bardzo aktualne dzieła młodzieżowe z biegiem czasu straciło wyrazistość rysów? Trzymając się kryterium chronologicznego w odpowiedzi na to pytanie możemy wskazać **sześć przyczyn: Oratorium Diecezjalne, trudności przekazu, przeszkody praktyczne, potrzeba adaptacji, Centrum Młodzieżowe i idea Oratorium-Kryterium**. Przedstawiam je kolejno.

⁴ *Costituzioni e Regolamenti* (1972)..., dz. cyt., a. Reg. n.5, nota 1.

⁵ Ricceri L., *Relazione Generale sullo stato della Congregazione*, Roma 1977, n. 200.

a) Oratorium Tradycyjne.

Jak wiadomo, Ksiądz Bosko zastał w rzeczywistości pastoralnej Włoch instytucję wychowawczo-duszpasterską dla młodzieży nazywaną Oratorium. W swojej praktyce edukacyjnej adoptował nazwę, a podłożył pod nią inną treść. Nadał prowadzonemu przez siebie Oratorium specyficzny kształt pedagogiczny. Powstała więc rozbieżność między Oratorium „Diecezjalnym” a Salezjańskim. Istnieje aż do dziś Oratorium „Diecezjalne” w Italii. Istnieje Oratorium Salezjańskie. **Istnieje między nimi różnica.** Odtąd ta sama nazwa ma różne desygnaty. Zarys istotnych różnic przedstawiłem szkieletowo w artykule: *Specyfika Oratorium Księdza Bosko*⁶.

b) Błędy komunikacji.

Od śmierci Księdza Bosko upłynęło ponad 100 lat. Nie żyją już ludzie, którzy go pamiętają. Nie ma więc bezpośrednich świadków jego działalności pedagogicznej. Coraz mniej jest takich, którzy pamiętają osobistych wychowanków Księdza Bosko. Następuje przerwanie łańcucha świadectwa i tradycji opartej na uczestnictwie w doświadczeniu pedagogicznym Założyciela. Komunikacja mądrości pedagogicznej dokonuje się na drodze przekazu ustnego lub pisemnego. Stąd pojawiają się **nieuniknione błędy właściwe komunikacji.**

Po pierwsze niektóre z nich pochodzą od nadawcy. Starsze pokolenie i ci, którzy zajmują się nauczaniem, albo nie podejmują tematów Oratorium - brak nadawania komunikatu - albo treści wysyłane nie mają oparcia w doświadczeniu pedagogicznym, czy też nie wynikają z głębokiego znawstwa problemu. Stąd komunikat o Oratorium wychodzi już zbrakowany ze źródła informacji. A jeśli był oparty o osobiste doświadczenie pedagogiczne Salezjanina, to ono jest już znacznie różne od tego, które miał św. Jan Bosko.

Po drugie sam przekaz jest źródłem błędów. Im odległość czasowa od Założenia jest większa, tym więcej potrzeba pośredników w komunikacji. Pośrednicy mają to do siebie, że zniekształcają treść komunikatu. Brakuje też monograficznych, ścisłych i klarownych opracowań na ten temat tak, by komunikat mógł być wysyłany drogą pisemną. To, co można przeczytać o Oratorium nie jest wystarczającym nośnikiem treści. Ponadto tam, gdzie język włoski jest językiem obcym dodatkową trudność stanowi bariera językowa.

Po trzecie zakłócenia powstają u odbiorcy. Skoro komunikat jest formułowany w języku obcym, tylko niektórzy odbiorcy znający język, mogą mieć dostęp do źródeł pisanych. Inni natomiast potrzebują tłumacza, który jest jeszcze jednym pośrednikiem. Każde pokolenie ludzi żyje w innej epoce i wzrasta w innej kulturze. Inna formacja, w innym środowisku rodzi odmienną mentalność, doświadczenie i kształt osobowości. Zatem percepcja tych samych

⁶ Por. BSN (*Biuletyn Salezjański Nostra*) 1994, nr 359 (1), s. 25–30.

komunikatów jest różna. Tym bardziej, że doświadczanie pedagogiczne jest nieprzekazywalne za pomocą wykładu, podobnie jak nie można tym sposobem nauczyć jazdy na rowerze. Podstawowe formy zakłóceń w komunikacji powodują, że niemal każdy odbiorca ma inny obraz Oratorium⁷.

c) Uwarunkowania praktyczne.

Kształt **Oratorium ulegał zmianie** nawet w wykonaniu samego Twórcy Oratorium Św. Jana Bosko. Z pewnością inne było Oratorium „Okresowe” lub „Przygodne”, które Jan Bosko prowadził jako chłopiec w porze zimowej lub w niektóre niedziele, czy też jako seminarzysta w Chieri, w przerwach między zajęciami lub w wakacje organizując dla chłopców spotkania przyjemno–pożyteczne. Realizował wtedy zaledwie w zarodku wymogi pedagogiczne Oratorium⁸. Odmienne też było tzw. Oratorium „Wędrowne”, „Świąteczne” realizowane przez Księdza Bosko w latach 1841-1846. Nie posiadało ono stałego miejsca. Jego centrum była osoba Ks. Bosko. Zajęcia odbywały się pod gołym niebem, w przejściowo znalezionych pomieszczeniach i w różnych kościołach Turynu. Św. Jan Bosko umawiał się z chłopcami, niekiedy z niedzieli na niedzielę i w różnych miejscach realizował zręby wychowania chrześcijańskiego w grupie kilkuset chłopców⁹. Inną też postacią miało Oratorium codzienne, stałe, gdy od 12 kwietnia 1846 znalazło stałą siedzibę w szopie Pinardi na Valdocco, a Ks. Bosko przyjmował odtąd codziennie głodnych, bezdomnych lub zmęczonych ciężką pracą chłopców. I tu w końcu stało się ono domem dla chłopców od r.1847, gdzie znaleźli wszystko potrzebne do życia. Oratorium przybrało formę stałego dzieła z jasno, coraz ściślej formułowanym regulaminem, kursami wieczorowymi, pracowniami rzemieślniczymi i szkołami, a wreszcie z Towarzystwem Salezjańskim poświęconym wychowaniu młodzieży¹⁰.

Jeszcze bardziej różnicuje się Oratorium, gdy jego realizacją zajmują się synowie duchowni Założyciela. Różnice rodzą się, między innymi, z powodu indywidualnych kwalifikacji i kształtu osobowości Dyrektorów Oratorium, doboru i liczby personelu, terytorium jakim dysponuje, pomieszczeń, wyposażenia i narzędzi do pracy, środków materialnych, swobody lub ograniczeń płynących z relacji do innych dzieł i osób, czasu powstania, młodzieży która je tworzy, organizacji akcji wychowawczej, programu i regulaminu jakim się kieruje. Jednym słowem **Oratorium różnicuje się pod wpływem uwarunkowań personalnych, czasowych, przestrzennych, ekonomicznych i prawnych.**

⁷ Pettigiani M. G., Sic S., *La comunicazione interumana*, Franco Angeli. Milano 1985; Grzesiuk L., Trzebińska T., *Jak ludzie porozumiewają się*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1978.

⁸ MB. (*Memoire Biografiche*). T. 1, s. 143, 203, 279, 365, 417, 449, 490.

⁹ Por. Świda A., *Towarzystwo Salezjańskie. Rys historyczny*. Kraków 1984, s.10-12; Ricaldone P., *Oratorio festivo. Catechismo. Formazione religiosa*. Torino 1940.

¹⁰ Por. Świda A., *Towarzystwo Salezjańskie....*, dz. cyt., s. 12–17; por. MB. (*Memoire Biografiche*). T. 2, s. 248 nn.

d) Próby adaptacji.

Już za życia Księdza Bosko nastąpiła ekspansja Oratorium. Najpierw w Italii a następnie do innych krajów. W końcu na wszystkie kontynenty. Dziś Zgromadzenie Salezjańskie liczące 17500 członków w ponad 80 Inspektoriaty rozciąga się na osiem Regionów: Ameryka Łacińska-Atlantyk, Ameryka Łacińska-Pacyfik, Anglojęzyczny, Azjatycki, Iberyjski, Włochy-Środkowy Wschód, Europa Północna, Afryka Centralna i Delegacja Polska. We wszystkich częściach świata prowadzi się Oratoria. Ich liczba dziś sięga 935 ośrodków, w których uczestniczy 371 573 młodzieży¹¹.

Działalność pedagogiczna Salezjanów realizuje się we wszystkich kulturach, różnych ustrojach politycznych, strukturach społecznych, ekonomicznych, w relacji z różnymi religiami i wyznaniem, w odniesieniu do najrozmaitszych typów i ugrupowań młodzieżowych. Na dodatek rzeczywistość ta jest dynamiczna i wciąż ulega trudnym do przewidzenia zmianom. W tej różnorodności Salezjańskiej obecności pedagogicznej w świecie młodych Oratorium musiało przejść **głęboki proces inkulturacji, akomodacji i adaptacji**, aby mogło spełnić swoją rolę wychowawczą. Dlatego i dziś Zgromadzenie używa kompleksowej nazwy Oratorium-Centrum Młodzieżowe łącząc wszystkie dzieła na rzecz młodzieży w jakiejś jednoczącej kategorii, choć wykazują one między sobą znaczne różnice.

e) Centrum Młodzieżowe.

Jednym z wcieleń Oratorium, będącym wynikiem adaptacji do różnych i zmieniających się warunków na świecie jest Centrum Młodzieżowe. W opinii Salezjanów z różnych inspektorii całego świata nazwa ta jest bardzo nieprecyzyjna. **Trudno jest przeprowadzić linię demarkacyjną między Oratorium a Centrum Młodzieżowym.** Zasadnicze przymioty Centrum Młodzieżowego, które pozwoliłyby je zidentyfikować i odróżnić od Oratorium a także innych dzieł młodzieżowych określanych na wiele różnych sposobów próbowałem scharakteryzować w artykule: *Centrum Młodzieżowe czy Oratorium*¹².

f) Oratorium-Kryterium.

Podczas Kapituły Generalnej Specjalnej 20, ujawniła się jeszcze jedna przyczyna niejasności pojęcia Oratorium. Konieczność dziejowa odnowy Kościoła i życia zakonnego, postawiła Zgromadzenie Salezjańskie wobec potrzeby znalezienia adekwatnego Kryterium *aggiornamento* osób, dzieł i całego Zgromadzenia. Takie Kryterium Salezjanie znaleźli w Osobie Księdza Bosko realizującego swoją misję w środowisku Oratorium. U wielu powstało złudzenie, że Oratorium–Dzieło równa się Oratorium-Kryterium. Rozgraniczenie tych pojęć

¹¹ Por. CG 23, *Dati statistici. Allegato alla Relazione del Rettor Maggiore*, Roma 1980, s. 19, 52–55.

¹² Por. BSN, 1994, nr 364 (6), s. 27–37.

jest stosunkowo łatwe, jeśli mamy możliwość wczytania się w historię Kapituły Generalnej Specjalnej. Zadanie odróżnienia tych dwóch koncepcji postawiłem sobie w artykule: *Oratorium–Kryterium*¹³.

2. Próba uściślenia pojęcia: Oratorium-Centrum Młodzieżowe.

Z powyższego wynika, że potrzeba dużo wysiłku intelektualnego i doświadczenia pedagogicznego, by mieć jasną koncepcję Oratorium. Jeszcze trudniej dotrzeć do istoty Centrum Młodzieżowego. Gdy się chce przyporządkować ściśle **desygnaty takiej nazwie jak „Oratorium–Centrum Młodzieżowe”**, jest to niewykonalne w oparciu o treść Dokumentów. Jedynie można wskazać na niektóre elementy podpadające pod to pojęcie i to niekoniecznie najważniejsze.

a) Określenie.

Kapituła Generalna 20 w swoim oficjalnym dokumencie *Salezjanie Ewangelizatorami Młodzieży* podaje uściślenie terminów precyzując równocześnie trzy pojęcia: „Oratorium”, „Centrum Młodzieżowe” i „Oratorium–Centrum Młodzieżowe”. W nieco dopracowanej formie te same określenia przytacza Centralny Ośrodek Animacji Duszpasterstwa Młodzieżowego w Rzymie w: *Składniki i wytyczne dla Programu Wychowawczo-Duszpasterskiego w Oratoriach i Centrach Młodzieżowych Salezjańskich*. Przytaczam je dosłownie:

- 1) **Oratorium** jest środowiskiem przeznaczonym dla dzieci (ok. 9-14 lat) nastawione szczególnie na przyjęcie wielkiej ich liczby i uczestnictwo spontaniczne na różnych poziomach, gdzie spotykają się z odpowiednimi propozycjami formacji chrześcijańskiej.
- 2) **Centrum Młodzieżowe** jest środowiskiem dla młodzieży (ok. 15-22 lat) z przewagą działalności zespołowej, zorganizowanej i prowadzonej w sposób bardziej uporządkowany oraz nastawionej zdecydowanie na zaangażowanie ludzko-chrześcijańskie.
- 3) **Oratorium–Centrum Młodzieżowe** jest środowiskiem globalnym przyjmującym zarówno dzieci jak i młodzież, w którym metodologia i kierunki działania są zróżnicowane według wieku uczestników¹⁴.

Patrząc oczyma praktyka na te określenia, nie wydaje się łatwym zastosowanie ich w działalności pedagogicznej. Są zbyt ogólnikowe, dopuszczające wiele interpretacji i trudno byłoby je zaliczyć do definicji w sensie właściwym.

¹³ Por. BSN, 1994, nr 360 (2), s. 8–13.

¹⁴ Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 20, 22, 35, 38; CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 125.

b) Desygnaty.

Czerpiąc z treści wszystkich Dokumentów podejmujących zagadnienie „Oratorium-Centrum Młodzieżowe”, zwłaszcza z siedmiu spośród nich¹⁵, da się wskazać następujące **składniki przypisywane kompleksowej nazwie tego dzieła:**

□ Uczestnicy:

Oratorium-Centrum Młodzieżowe jest pomysłem pastoralno-pedagogicznym otwartym na przyjęcie wielkiej liczby, zdolnym objąć wszystkich: dzieci i młodzież z parafii i spoza parafii, z dzielnicy, okolicy, miasta, terytorium. Wychodzi z twórczą propozycją do różnych przedziałów wiekowych i płci, uwzględniając ich potrzeby i zainteresowania, różny poziom dojrzałości ludzko-chrześcijańskiej a nawet odmienne przekonania religijne. Jednostka, poszczególne osoby pozostają jednak zawsze w centrum zainteresowania, a każdy młody pierwszorzędny i głównym sprawcą swojego rozwoju¹⁶.

□ Grupy:

W omawianym środowisku mają miejsce zarówno poszczególne osoby wzięte indywidualnie jak i działalność grup, zespołów, stowarzyszeń itp. Życie w tym ośrodku polega, między innymi, na dynamice poszczególnych grup. Zainteresowania są istotnym formatem, który pozwala tworzyć i rozwijać grupy. Mogą to być grupy towarzyskie, rozrywkowe, rekreacyjne, sportowe, kulturalne, twórcze, artystyczne, muzyczne, teatralne, śpiewacze, o zaangażowaniu społecznym, charytatywne, organizacyjne, religijne, ewangelizacyjne, misyjne, powołaniowe, apostołskie, modlitewne, liturgiczne itp. Wszystkie jednak grupy powinny mieć swój program i proces formacyjny w zależności od stopnia rozwoju. Również przyjmowanie i włączanie do grup realizuje się stopniowo według tego samego kryterium¹⁷.

□ Wychowawcy:

Dzieło o tak szerokim zasięgu jest powierzone Wspólnocie Salezjanów. Dając świadectwo pełnego zaangażowania chrześcijańskiego mają oni zadanie animacji, formacji, koordynacji i kierownictwa. Salezjanie są zaczym Wspólnoty Wychowawców, którą stopniowo rozszerzają i udoskonalają przekształcając ją we Wspólnotę Wychowawczą. W jej skład wchodzi: Salezjanie - kapłani, koadiutorzy, klerycy; inni członkowie Rodziny Salezjańskiej - Salezjanki, Ochotniczki, Pomocnicy, Byli Wychowankowie; również świeccy - Rodzice młodzieży i dzieci, ludzie kompetentni w różnych dziedzinach niezbędnych do funkcjonowania ośrodka; a także sama młodzież, która stopniowo przyjmuje zadania

¹⁵ Por. Przypis, nr 3.

¹⁶ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 20, 22, 35, 38; CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 125.

¹⁷ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 36–38; por. *Costituzioni e Regolamenti...*, (1972), dz. cyt., a. Reg. nr 5–7.

wychowawcze wobec rówieśników lub młodszych. Młodzi mają być prawdziwymi protagonistami Wspólnoty Wychowawczej. Ciągłe ma trwać nabór, przyjmowanie i systematyczna formacja asystentów i współpracowników, apostołów, animatorów i liderów grup. Wspólnota Wychowawców przeobraża się we Wspólnotę Wychowawczą na drodze uczestnictwa Salezjanów w życiu młodzieży. Tworzy się ona przez wspólnotowe sporządzenie planów długofalowych i szczegółowych, prowadzenie imprez i realizację powierzonych zadań, odpowiedzialność finansową i ekonomiczną, weryfikację okresową, wychodzenie do środowiska społecznego i włączanie się w życie Kościoła lokalnego. Wspólnota Wychowawcza powinna się troszczyć o zachowanie swej tożsamości chrześcijańskiej, swego charakteru ewangelizacyjnego, katechetycznego i duszpasterskiego¹⁸.

□ Środowisko:

Oratorium-Centrum Młodzieżowe jest miejscem naturalnym i formacyjnym. Wyposażone we wszystko co jest potrzebne i pedagogicznie użyteczne jak: przestrzeń, boiska, sale do gry, salę gimnastyczną, sale do spotkań, bibliotekę, oprzyrządowanie do działalności poszczególnych sektorów, miejsca na modlitwę i liturgię sprzyjające skupieniu. Jest otwarte dla każdego, każdy jest przyjęty i może znaleźć warunki do rozwoju. Jest twórcze, gotowe przyjmując każdą nową propozycję. Jego wspólnota promieniuje życzliwością, radością, wrażliwością, dyspozycyjnością, wysokim poziomem życia duchowego i gorliwością wychowawczo-duszpasterską. Jest miejscem animacji religijnej i kulturalnej, gdzie młodzież może się spotkać i Ignie nie uwarunkowana obowiązkiem, regulaminem lub naciskiem instytucjonalnym. Nie tylko można w nim uzyskać głęboką świadomość i przekonania, ale znaleźć odpowiednie przeżycia prowadzące do osobistego doświadczenia religijnego i pole praktycznego życia chrześcijańskiego zaangażowanego we własny rozwój, służbę bliźniemu w społeczeństwie i w kościele. Jednym słowem, dokonuje się w nim stopniowa synteza między wiarą i życiem. Nie jest wyobcowane z terytorium lecz ściśle z nim zespolone i w nie wrosnięte¹⁹.

□ Cel:

Kierunki formacji są wyznaczone przez cele wychowawcze bliższe i dalsze. Ostatecznym celem działalności ośrodka jest integralny rozwój ludzko-chrześcijański każdej osoby wokół głównej opcji życia. A więc przebywanie i uczestnictwo w tym środowisku prowadzi do odkrycia powołania. Cel będzie realizowany przez ewangelizację, wyzwolenie, wewnętrzną przemianę, uodpowiedzialnienie, humanizację, uspołecznienie, relacje międzyosobowe, podejmowanie konkretnych zadań. Dojrzewanie w wierze będzie się

¹⁸ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 17–21.

¹⁹ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 13, 31–35; CG 21, *Dokumento 1: I Salesiani Evangelizzatori...*, dz. cyt., n. 124.

dokonywało przez katechezę, uduchowanie w oparciu o źródła chrześcijańskie: Słowo i Liturgię²⁰.

☐ **Metodologia pedagogiczna:**

Podstawą zawsze pozostaje System Prewencyjny św. Jana Bosko. Nurtem wiodącym jest zaangażowanie formacyjne na rzecz młodzieży. Dokonuje się ono w klimacie spontaniczności, rodzinności, poczucia więzi i zaufania. Opiera się na spotkaniach nieformalnych, katechezie przygodnej, na zaangażowaniu naturalnym, odpowiedzialnym, na nieustannym dostosowaniu przeżyć religijnych i kulturalnych, na dialogu i przewodnictwie w samowychowaniu²¹.

☐ **Działalność:**

Działalność ośrodka jest wszechstronna i wszechogarniająca: Przebiega ona przez obszary rozrywki, zabawy i wypoczynku; ruchu, sportu i ćwiczeń sprawnościowych; poznawania, doksztalcania, dyskusji, wymiany, poszukiwania prawdy i wyrobienia przekonań chrześcijańskich; więzi, koleżeństwa i komunikacji; modlitwy, nabożeństw i liturgii; a także konkretnych zajęć pozwalających nabyć umiejętność decyzji, zachowań, postaw i stylu życia; konkretnych zadań pozwalających przygotować się do ról społecznych i eklezjalnych²².

☐ **Treść:**

Treści można ująć w czterech punktach:

— *Ożywiona rekreacja i jakieś pierwsze wprowadzenie w zaangażowanie na polu organizacyjno-rekreacyjnym mogą być następstwem serdecznego przyjęcia i dyspozycyjności już od pierwszych kontaktów.*

— *Tematy życia codziennego znajdują przestrzeń na pogłębienie w spotkaniach i różnych formach.*

— *Tematyka bardziej pogłębiona dotycząca spraw religijnych będzie przedmiotem już od początku spontanicznych konwersacji.*

— *Wyraźny przekaz i syntetyczne pogłębienie wiary włącza się odpowiednio w proces i wspólną pracę, ażeby dzieci i młodzież - przez proces katechumenalny - na nowo odświeżyli i przyswoili treści chrześcijańskie otrzymane w rodzinie i społeczności oraz zdobyli nowe, które uzasadnią ich obecne doświadczenie duchowe²³*

☐ **Relacje społeczno-kościelne:**

Oratorium–Centrum Młodzieżowe — podejmuje służbę ewangelizacyjną i katechetyczną na rzecz miasta, dzielnicy, okolicy w której się znajduje. Przepenia je duch

²⁰ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 47–51.

²¹ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 13.

²² Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 40–41.

²³ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 33.

misyjny, który ogarnia wszystkich, pozyskuje jak największą liczbę dla życia chrześcijańskiego oraz wyłącznej służby Bożej i Kościoła. Przyjmuje odpowiedzialność za duszpasterstwo młodzieżowe na swoim terenie. Wspólnota Wychowawców uczestniczy w radzie duszpasterskiej kościoła lokalnego, parafii. Integruje program duszpasterski z programem ośrodka. Ośrodek uczestniczy w rozwoju terytorium. Troszczy się o rozwiązywanie wszystkich problemów, zwłaszcza młodzieżowych²⁴.

Oprócz wymienionych elementów podpadających pod koncepcję „Oratorium–Centrum Młodzieżowe” da się mu przyporządkować wszystko, co można i trzeba powiedzieć, gdy się mówi o Oratorium a także to, co się mieści w zakresie Centrum Młodzieżowego, branych oddzielnie. A zatem kompleksowa nazwa służy do ogarnięcia bardzo bogatego wachlarza działalności wychowawczo-duszpasterskiej na rzecz młodzieży dokonywanej w jednym i tym samym ośrodku.

Zakończenie.

Ten artykuł zamyka kilka wypowiedzi, których przedmiotem było oczyszczenie pojęcia Oratorium z pewnych naleciałości, które w Zgromadzeniu Salezjańskim osnuły w jakiś sposób mgłą niejasności dzieło Oratorium. Tym sposobem, ci którzy pragną głębiej poznać Oratorium, odróżnią je od Oratorium Diecezjalnego funkcjonującego także obecnie w wielu parafiach Włoch. Będą bardziej świadomi, że Oratorium i Centrum Młodzieżowe choć mają wiele wspólnego, nie dadzą się do siebie sprowadzić. Będą czerpać z Oratorium-Kryterium treść pogłębiającą dla prowadzenia Oratorium i z rezerwą będą używać kompleksowej nazwy Oratorium–Centrum Młodzieżowe w obawie, by nie stwarzać sztuczności bez pokrycia. Niezbędny jest jednak rzetelny wysiłek dotarcia do **tożsamości samego młodzieżowego dzieła znanego pod nazwą Oratorium**. Jego identyfikacja pedagogiczna wymaga zrozumienia go w wielorakich wymiarach, jak między innymi: odbiorcy, dyrektor, wspólnota wychowawców, cel, proces wychowawczy, system pedagogiczny... Komponują one całość Oratorium i sedno jego jakości wychowawczej.

²⁴ Por. Dicastero PG, *Elementi e linee ...*, dz. cyt., s. 21–24.